



Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

Facultat
de Dret

Questionant estereotips:

La victimització dels homes en el marc de les
relacions de parella

Guillem Gilabert i Castaño

Tutor: David Felip i Saborit

Curs 2015-2016

Treball de Fi de Grau

Grau en Criminologia i Polítiques Públiques de Prevenció

Universitat Pompeu Fabra, Facultat de Dret

DECLARACIÓ D'AUTORIA I ORIGINALITAT

Jo, *Guillem Gilabert i Castaño*, certifico que el present treball no ha estat presentat per a l'avaluació de cap altra assignatura, ja sigui en part o en la seva totalitat. Certifico també que el seu contingut és original i que en sóc l'únic autor, no incloent cap material anteriorment publicat o escrit per altres persones llevat d'aquells casos indicats al llarg del text.

Com a autor/a de la memòria original d'aquest Treball Fi de Grau autoritzo la UPF a dipositar-la i publicar-la a l'e-Repository: Repositori Digital de la UPF, <http://repositori.upf.edu>, o en qualsevol altra plataforma digital creada per o participada per la Universitat, d'accés obert per Internet. Aquesta autorització té caràcter indefinit, gratuït i no exclusiu, és a dir, sóc lliure de publicar-la en qualsevol altre lloc.

Guillem Gilabert i Castaño
Barcelona, 14 de juny de 2016

RESUM:

Aquest treball té per objectiu aprofundir en la violència contra els homes en les relacions de parella, un fenomen relativament ignot a Espanya. Per tal de fer-ho, es partirà de 3 hipòtesis inicials, basades en les idees preconcebudes de l'autor, i es procedirà a contrastar la veracitat d'aquestes. La manera en què això es durà a terme serà triple: fent un anàlisi de la literatura acadèmica existent al respecte, cercant dades oficials que permetin observar la informació que les institucions públiques tenen del fenomen i entrevistant a professionals encarregats de tractar el maltractament en la parella per ambdós sexes.

Els resultats obtinguts ofereixen un resultat sorprenent si atenem a la concepció majoritària del fenomen: ambdós sexes presenten ràtios de victimització molt similars, malgrat que sí que s'observin diferències per raó de sexe, com és el predomini de les dones entre les persones lesionades arran d'una agressió en la parella o les víctimes de coerció sexual. També s'ha pogut apreciar la divisió dels acadèmics al respecte, el desinterès institucional per quantificar la problemàtica i una manca de recursos assistencials disponibles per aquest tipus de víctimes al nostre país.

Paraules clau: violència de gènere; violència domèstica; simetria de gènere; victimització

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ:	3
2. MARC TEÒRIC:.....	4
2.1 Definicions:	4
2.1.1 Violència de Gènere	4
2.1.2 Violència domèstica	5
2.2 Tractament de la violència en la parella als mitjans de comunicació	6
2.2.1 La violència de gènere als mitjans.....	7
2.2.2 La violència domèstica (contra els homes en la relació de parella) als mitjans	8
2.3 Percepció social del maltractament de l'home en la parella	10
3. METODOLOGIA	12
4. RESULTATS	13
4.1 Revisió bibliogràfica:	13
4.1.1 Metodologia dels estudis: Conflict Tactic Scales.....	14
4.1.1.1 Crítiques a la metodologia dels “acadèmics de la violència familiar”	15
4.1.2 Estudis analitzats:	17
4.1.2.1 Resultats de l'anàlisi d'estudis:	19
4.1.2.1.1 <i>Sex Differences in Aggression Between Heterosexual Partners: A Meta-Analytic Review</i> (Archer, 2000).....	19
4.1.2.1.2 <i>Prevalence of physical violence in intimate relationships, part 1: rates of male and female victimization</i> (Desmarais et al., 2012).....	20
4.1.2.1.3 <i>Intimate partner violence: a study in men and women from six European countries</i> (Costa et al., 2015)	23
4.1.2.1.4 <i>Differences in frequency of violence and reported injury between relationships with reciprocal and nonreciprocal intimate partner violence</i> (Whitaker et al., 2007) ..	24
4.2 Anàlisi d'estadístiques oficials.....	26
4.2.1 Dades espanyoles.....	26
4.2.2 Dades als EUA.....	27
4.3 Entrevistes	28
5. CONCLUSIONS	28
6. BIBLIOGRAFIA.....	31

1. INTRODUCCIÓ:

La violència de gènere, entesa pel legislador i la societat espanyola com aquella exercida vers la dona per part d'un home que és o ha estat la seva parella sentimental, és un tema recurrent als mitjans de comunicació, i un element central de la política en matèria penal al nostre país. Aquesta afirmació és evidenciada pel fet que no només existeix una Llei Orgànica (LO 1/2004) de Mesures de Protecció Integral Contra la Violència de Gènere, sinó que s'han constituït múltiples institucions dins el poder judicial destinades a tractar específicament aquesta matèria, prioritat que es concedeix a comptades problemàtiques socials. Ara bé, què succeeix quan el gènere del maltractador i víctima s'inverteixen? L'objectiu d'aquest treball és l'estudi d'un fenomen que escapa a l'atenció mediàtica i de les institucions: aquelles situacions on l'home és víctima d'abusos, tant de caràcter físic com psicològic, per part de la seva parella femenina.

Per tal de donar visibilitat a aquesta problemàtica i qüestionar els estereotips existents, el treball tractarà de verificar o refutar 3 hipòtesis: (1) Tenint en compte tots els tipus d'agressió (psicològica, física, sexual, etc.), les dones són quasi exclusivament el sexe que pateix la violència en el marc de la parella; (2) La prevalença de la victimització en els homes recollida pels estudis elaborats per acadèmics és notablement major del que mostren les estadístiques judicials; (3) Els trets psicològics de les víctimes són fonamentalment iguals per als homes i les dones.

Així, amb la finalitat de refutar o confirmar les hipòtesis, s'utilitzaran dos mètodes: l'anàlisi d'estudis *peer reviewed* i estadístiques judicials que mostrin la prevalença del maltractament entre la població masculina (i la discordança, en cas de ser-hi, entre ambdós), i l'elaboració del perfil victimològic de l'home maltractat per comparar-lo amb el perfil de les víctimes femenines contenint, a banda de factors sociodemogràfics, els factors de risc de la personalitat que puguin ajudar a explicar la proclivitat a ser víctima o agressor. Aquest perfil no serà construït amb informació extreta d'articles acadèmics, sinó a través de la realització d'entrevistes amb associacions de persones maltractades, tant homes com dones.

2. MARC TEÒRIC:

2.1 Definicions:

Com s'ha esmentat en la introducció, el treball té per objecte analitzar la realitat des de dues perspectives: una primera aproximació a nivell social per tractar de determinar la prevalença del maltractament al nostre país i una més individualitzada per tractar de veure les característiques que presenten els homes maltractats. Abans d'entrar en cadascuna de les dues, és important definir dos conceptes cabdals en l'estudi de la matèria: violència de gènere (*gender-based violence*) i violència domèstica/en la parella (*intimate partner violence*).

2.1.1 Violència de Gènere

Aquest concepte presenta dues grans dimensions o usos: la concepció purament acadèmica i la concepció generalitzada que utilitza la societat, la qual ha estat incardinada en la legislació i les institucions. En sentit acadèmic i ampli, podem entendre com a violència de gènere “[...] qualsevol violació interpersonal, organitzativa o política contra persones degut a la seva identitat de gènere, orientació sexual o situació en la jerarquia de sistemes dominats per l’home com la família, forces armades o el lloc de treball” (O’Toole & Schiffman, 1997, prefaci, xii). Així, malgrat que de la definició es pugui extreure que principalment seran víctimes d’aquesta violència aquelles persones amb una identitat de gènere divergent (per exemple, persones transgènere o “*genderqueer*”) o dones, degut a que encara a dia d’avui són víctimes de tracte discriminador en un ampli ventall d’àmbits, no s’exclou la possibilitat de que els homes puguin ser maltractats per raó del seu gènere, per exemple per no ser “prou masculins” (quelcom no necessàriament lligat a l’orientació sexual) o no complir els rols estereotípics en la relació afectiva, on l’home ha estat tradicionalment qui té el control, “[...] qui duu els pantalons” (Anderson & Umberson, 2001, 367). Aquestes agressions contra els homes, trencadores amb els rols estereotípics al desafiar la masculinitat dels homes agredits (degut a que es suposa que aquests haurien de ser “capaços de controlar les seves dones”), fa que es sentin emasculats i que, tement aparèixer dèbils, siguin més propensos a no denunciar les agressions, creant una dimensió de reticència degut a la vergonya que les dones poden no presentar¹ (Cook, 2009, 57).

¹ Les dones també tenen vergonya de denunciar la violència que pateixen a la policia, però aquesta no ve donada pel qüestionament de la seva masculinitat. A banda, tenen altres raons diferenciades al marge de la vergonya per no comunicar les agressions, també relacionades amb el rol que els és atribuït: un exemple és el rol de “cuidadora”, que pot dur-la a no denunciar per no perjudicar als seus fills (Felson, Messner, Hoskin, & Deane, 2002, 621) (tot i que aquest rol també pot funcionar a la inversa, és a dir, denunciar per protegir als fills)

Ara bé, pel que fa a la concepció de la definició que és emprada de manera genèrica pel legislador, les institucions, la societat i part de l'acadèmia, el terme “violència de gènere” és sinònim de “violència contra la dona”. En el cas del nostre país, així quedà recollit a la legislació amb la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, que, a la seva exposició de motius, la defineix com “[...] *la violència que, com a manifestació de la discriminació, la situació de desigualtat i les relacions de poder dels homes sobre les dones, s'exerceix sobre aquestes per part de qui siguin o hagin estat els seus cònjuges o de qui estiguin o hagin estat lligats a elles per relacions similars d'afectivitat, encara que no hi hagi convivència*”. El que aquesta accepció del terme s'hagi acabat imposant té sentit des d'un punt de vista quantitatiu i estadístic, degut a que les dones són les principals víctimes d'aquesta violència d'acord a les xifres oficials, però és necessari puntualitzar que si bé la caracterització del terme pot ser justificada per la seva major operativitat, aquest és acadèmicament erroni per tres raons: no inclou els casos en què la víctima és un home i l'agressora una dona, no té en compte les agressions en parelles homosexuals, i només contempla els supòsits en què la violència ocorre en una relació afectiva (no incloent doncs d'altres situacions com la violència de gènere en l'àmbit laboral).

2.1.2 Violència domèstica

La violència en la parella es troba, al nostre país, integrada en el concepte de violència domèstica que és definida com “[...] *tota violència desplegada per qualsevol de les persones recollides a l'article 173.2 del Codi Penal, contra qualsevol de les persones que el mateix precepte indica, la relació amb els quals podrà ser tant de dependència (fills contra els pares), com estar caracteritzada legalment (tutor vers el declarat incapac)*” (Cristóbal Luengo, 2014, 64). Aquest article és un *numerus apertus*, ja que si bé recull un seguit de supòsits concrets, també estipula que podrà ser víctima “*qualsevol persona emparada en qualsevol altra relació per la que es trobi integrada en el nucli de la convivència familiar, així com sobre les persones que per la seva especial vulnerabilitat es trobin sotmeses a custòdia o guarda en centres públics o privats*”.

L'especialitat d'aquest precepte és que recull dos supòsits principals pels quals un acte violent és susceptible de ser considerat violència domèstica: la violència contra el cònjuge o persona que hagi estat lligada a l'autor per alguna relació afectiva anàloga i la violència vers la resta de persones amb qui conviski, esmentant-ne alguns exemples² però també contemplant la

² L'article enumera, específicament, els següents: “[...] *descendents, ascendents, o germans per naturalesa, adopció o afinitat, propis o del cònjuge o convivent, o sobre els menors o persones amb discapacitat*”.

possibilitat que es pugui estendre a d'altres supòsits. Aquesta distinció entre la violència vers la parella i la resta de situacions és evidenciada per l'exigència de convivència que el legislador recollí a la llei: per a que una agressió a la parella tingui la consideració de violència domèstica, no cal que hi hagi convivència, mentre que sí és necessari per a tots els altres escenaris recollits a l'article.

Així, al comparar la definició d'allò considerat violència domèstica (al·ludint al subtipus de violència en la parella) amb la de violència de gènere (recollit a la Llei Orgànica 1/2004 de Mesures de Protecció Integral Contra la Violència de Gènere), es pot veure un clar paral·lelisme entre la qualificació d'aquests supòsits, sent l'única diferència que el segon és, segons el legislador, una “[...] *manifestació de la discriminació, desigualtat, i relacions de poder entre els homes i les dones*”. Tot i la semblança material entre els escenaris descrits, les víctimes d'ambdós no gaudeixen dels mateixos recursos assistencials (recollits principalment a la Llei Orgànica 1/2004). Les dones no poden ser catalogades com a víctimes de violència domèstica a mans de la seva parella masculina, ja que en cas de donar-se la situació, aquesta passa automàticament a ser computada com a violència de gènere, car el legislador entén que deriva del desequilibri en la relació entre l'home i la dona, mentre que la violència dirigida vers l'home (o la dona en una relació homosexual) té el seu origen en altres causes.

2.2 Tractament de la violència en la parella als mitjans de comunicació

Un element vital que determina l'abordatge d'una situació per part del legislador és, entre d'altres, la percepció d'aquesta com a urgent o greu per part de la societat. Així s'ha vist en nombroses ocasions, sent el cas més recent la reforma del Codi Penal, on s'han agreujat (entre d'altres) les penes previstes pel maltractament animal i ampliat els supòsits constitutius d'aquest delictes. La inclusió d'aquest tòpic en la legislació fou quelcom demanat per sectors de la població amb escàs èxit fins l'any 2003, context en què la creixent exposició mediàtica de casos de maltractament brutal a animals de companyia permeté a la mesura guanyar suport popular³, resultant en la introducció d'un article al Codi que permetia castigar, amb penes de presó de tres mesos a un any, als que maltractessin a animals domèstics causant-los gran patiment o la mort (protecció vist ampliada al 2015). La reacció de la ciutadania motivà que no només el Partit Popular (qui promogué i aprovà la reforma) mostrés la seva intenció de

necessitades d'especial protecció que amb ell convisquin o que es trobin subjectes a la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet del cònjuge o convivent”

³ Un cas particularment grotesc publicat a la premsa suscità que 600.000 ciutadans firmessin a favor de la consideració del maltractament animal com a delictes.

tipificar aquestes conductes, sinó que d'altres partits també proposessin la modificació de la legislació penal en aquest sentit. Així, podem observar el poder i la influència dels mitjans de comunicació, sent aquests capaços de modelar l'actuació del poder legislatiu (també l'executiu i la judicatura) en funció quins esdeveniments fan aparèixer com a notícies, de com presenten històries i mostren continguts (Gillespie, Richards, Givens, & Smith, 2013)⁴.

2.2.1 La violència de gènere als mitjans

La violència en el marc de la parella, i més específicament contra la dona, ha estat tradicionalment un “assumpte privat” i permès socialment, sent inclús possible fins al 1963 el que es coneixia com a “venjança de sang”, l'uxoricidi *honoris causa*: aquesta figura permetia al marit “[...] matar o lesionar a la muller sorpresa en flagrant adulteri” (Moraga García, 2008, 241). La normativa franquista, amb una vasta col·lecció d'articles clarament contraris als principis en què es fonamenten les societats democràtiques, fou derogada amb la finalització del règim, especialment amb l'entrada en vigor de la CE, que al seu article 14 prohibeix la discriminació per raó de sexe. No obstant, la mentalitat androcèntrica d'una part significativa de la població, degut al context social en què havien viscut fins aleshores, no desaparegué amb la mort del franquisme, i gradualment casos de maltractament que anys enrere s'haurien mantingut en l'esfera privada i que ni tan sols haurien constituït delictes, començaren a aparèixer als mitjans de comunicació. Al nostre país, com a molts d'altres, aquests no començaren a parlar del tema de manera recurrent i a dur-lo al focus de l'esfera pública fins que no es produí un cas icònic i socialment rellevant, situació on es pot apreciar l'inici d'un “interès mediàtic” vers el tòpic, que és convertit consegüentment en un problema social de primer ordre. A Espanya, el cas en qüestió fou l'assassinat d'Ana Orantes el 17 de desembre de 1997: aquesta dona fou cremada viva per la seva ex parella 13 dies després que ella aparegués a la televisió per denunciar les agressions constants patides a mans del seu marit durant anys (Bejarano, 1997).

A partir d'aquest succés, la violència contra les dones a mans de les seves parelles masculines ha ocupat un lloc central en l'esfera pública, fins al punt que pràcticament la totalitat de morts

⁴ Cal matissar que, com exposaré més endavant, els mitjans tenen un poder de creació d'opinió limitat, car les persones ja tenen un seguit de percepcions i idees sobre el que és acceptable i el que no (el bé i el mal), però sí contribueixen a modelar la reacció de la societat vers un assumpte i, sobretot, a crear la sensació que aquest és un problema públic. La teoria de l'*Agenda Setting* estableix que els temes tractats pels mitjans són “objectes” sobre els que tenim actituds o opinions, objectes que tenen “atributs” que els caracteritzen. Els mitjans no només trien quins objectes portar a l'atenció del públic, sinó també quins atributs destacar, per fer aparèixer el tòpic d'una manera o altra i influir en les opinions preexistents (McCombs, 2004)

produïdes en aquestes situacions són publicades als diaris o esmentades a la televisió⁵. És necessari esmentar que, per molt que aquesta violència hagués estat tradicionalment un tema “privat” (concepció que perviu, malgrat que en menor mesura) la resolució del qual corresponia als membres de la parella⁶, i els casos no rebessin excessiva atenció mediàtica, això no ha de ser interpretat com un senyal de conformisme o tolerància de la societat envers la problemàtica: tal i com exposà Cohen (un dels pioners en la teoria de l'*agenda setting*), “[...] *la premsa és significativament més que un proveïdor d’informació i opinió. La majoria del temps no té èxit dient a la gent què han de pensar, però és increïblement eficaç dient als lectors en què han de pensar*” (Cohen, 1963, 13). Així, malgrat que el maltractament a les dones no era vist favorablement per la població, tampoc era percebut com un problema social o de salut pública, percepció que canvià paulatinament degut a la mediatització del fenomen.

2.2.2 La violència domèstica (contra els homes en la relació de parella) als mitjans

Malgrat l’àmplia cobertura mediàtica del maltractament patit per les dones a mans de les seves parelles masculines, no es pot dir el mateix en els supòsits en què el sexe d’agressor i víctima s’intercanvien. Això no implica que els casos en els quals els homes són victimitzats no siguin recollits als mitjans: es publiquen notícies al respecte, però el fenomen és tractat de manera diferent, limitant-se a esmentar les morts com quelcom aïllat i rara vegada parlant de l’existència del maltractament sense resultat de mort com a problema. Això queda il·lustrat per l’existència de campanyes publicitàries per fer conèixer a les possibles víctimes femenines els recursos assistencials a la seva disposició (com el telèfon 016) o bé per conscienciar a la població de la inadmissibilitat del fenomen (com les campanyes “*Ante el Maltrato, Tolerancia Cero*”), campanyes presents tant a la premsa escrita com a la televisió i la ràdio, i promogudes pel Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat. Aquestes iniciatives, malgrat ser tristament necessàries per a conscienciar sobre la intolerabilitat d’aquests comportaments, cometen l’error d’assumir que tota violència és unidireccional, estigmatitzant i fent encara més invisible el maltractament perpetrat per les dones vers les seves parelles masculines.

A banda de la manca de campanyes publicitàries finançades amb fons públics que facin coneguts els recursos assistencials a disposició específicament dels homes maltractats⁷, la

⁵ Això no vol dir que aquesta major informació vingui exempta de problemes, ja que fenòmens com el *victim blaming*, ja sigui directe o derivat de l’ús inadequat del llenguatge encara tenen una prevalença elevada i ajuden a perpetuar el problema (Bullock & Cubert, 2002).

⁶ En la alguns països, fins a principis de la dècada dels 70, es legitimava un cert abús “*per disciplinar la muller*” (Gillespie et al., 2013, 223).

⁷ Recursos que, per altra banda, són irrisoris (o inexistents) i de més difícil accés que els posats a disposició de les dones. El clar exemple és la manca d’un telèfon al que els homes puguin recórrer en cas de ser víctimes de

manera en què s'informa de casos emblemàtics de violència contra l'home en la parella presenta una alta problemàtica, i és que contribueix a generar una percepció esbiaixada a la societat: quan un home és assassinat per la seva parella (dona), gairebé invariablement s'intenta cercar una justificació per tal d'explicar aquest comportament, que sol recaure en l'assumpció de l'existència d'un maltractament previ. Aquesta assumpció és una manifestació extrema de *victim blaming*, car s'atribueix a l'home l'haver provocat o precipitat la situació causant de la lesió greu o inclús mort. Estudis analitzant la cobertura mediàtica de casos de violència en la parella mostren que els arguments emprats amb més freqüència per a explicar la raó dels atacs de les dones solen al·ludir principalment a la infidelitat de la parella, defensa pròpia i/o situacions amb emocions descontrolades (Carlyle, Scarduzio, & Slater, 2014). Si bé és cert que això pot ser així en els casos presents als mitjans, els supòsits de que aquests es fan ressò poden no coincidir amb l'epidemiologia de la violència (per exemple infravalorant el rol de les drogues/alcohol o sobre representant els casos de violència resultant en mort), perquè no analitzen la violència com a fenomen, sinó casos concrets (Carlyle, Slater, & Chakroff, 2008). D'altres estudis mostren que, en la majoria (o en una porció significativa) de casos en els quals la dona exerceix la violència contra la seva parella masculina, no ho fa per defensar-se, sinó amb d'altres finalitats o motivacions (Sarantakos, 2004⁸; Hettrich & O'Leary, 2007; Moffitt, Krueger, Caspi, & Fagan, 2000) .

Així doncs, el resum de la cobertura mediàtica dels casos on l'home és víctima de maltractament per part de la seva parella, s'articula al voltant de dos punts principals:

1. No hi ha campanyes finançades amb diners públics per conscienciar a la població respecte a l'existència de la problemàtica.
2. En els casos apareguts als mitjans de comunicació, la “defensa pròpia” és freqüentment emprada per explicar l'agressió, quelcom que pot donar una imatge errònia del fenomen, degut a que, en general, no sembla ser la causa explicativa de la violència contra els homes en les relacions de parella.

maltractament: mentre les dones poden acudir al 016, recurs obert 24h al dia tot l'any, els homes maltractats no tenen un telèfon al que poder trucar. Si bé existí breument un recurs telefònic al que acudir, curiosament, tant víctimes com agressors masculins, el 900 21 00 21, aquest fou clausurat poc menys d'un any després de la seva entrada en vigor per tal d'estalviar en temps de crisi (Galarraga, 2010). Al trucar-hi, una veu respon “*no podem atendre'l*”.

⁸ L'autor d'aquest estudi reconeix no obstant que el seu és un estudi qualitatiu, i que degut a la mida reduïda de la mostra utilitzada (N=68 famílies) els resultats poden no ser una representació acurada del conjunt de la societat (malgrat poder oferir informació valuosa per estudiar el tòpic).

2.3 Percepció social del maltractament de l'home en la parella

En l'imaginari col·lectiu, les dones són percebudes com a víctimes ideals, malgrat que les estadístiques criminals generals mostren que no són el sexe més victimitzat⁹. El concepte “víctima ideal” fou creat per Christie en el seu article “*The Ideal Victim*”, en el qual conceptualitzà el terme no com el perfil de persona amb més probabilitats de ser victimitzada, sinó com el prototip de víctima a ulls de la societat, aquella percebuda com a legítima (legitimitat entesa com la completa innocència de l'individu, qui no té cap responsabilitat o control respecte al crim que ha patit). Entre les característiques que, segons ell, havien de concórrer en una persona i situació per assolir aquest estatus, es trobava la debilitat d'aquesta per tot un seguit de raons¹⁰, entre les quals incloïa el sexe femení (Christie, 1986).

La societat tendeix a pensar que les víctimes de la criminalitat en abstracte “no ho mereixen”. Per aquest motiu hi ha certa inclinació a concebre aquestes persones com a “*dèbils, indefenses, desprevingudes, “xais” que, degut a circumstàncies tràgiques, iròniques o simplement mala sort, són atacades per astuts i despietats “llops”*” (Karmen, 2012, 5). No obstant, la realitat no és tan simple, donada l'elevada possibilitat de que ambdues parts, tant víctima com agressor, realitzin conductes il·lícites.

Aquesta afirmació teòrica segons la qual percebem les dones com a víctimes primàries del delictes és contrastable si ens fixem en els nivells de por al crim (expressió subjectiva no necessàriament corresponent amb la realitat) d'ambdós sexes: per una qüestió de racionalitat, aquell sexe més victimitzat¹¹ hauria de ser el que més por té al crim, però nombrosos estudis, tant qualitius com quantitius, demostren que això no és així, sent les dones (o persones que s'identifiquen amb el gènere femení) aquelles que mostren més por al crim (Madriz, 1997; Cops & Pleysier, 2010; Abdullah, Hedayati Marzbali, Woolley, Bahauddin, & Maliki, 2014, entre d'altres)¹².

Així doncs, extrapolant l'argument anterior al sexe masculí, el fet de que les dones siguin percebudes com a víctimes ideals degut a la seva menor força física¹³, implica que els homes

⁹ Parlant dels delictes en general, en tipologies concretes sí que són el sexe més victimitzat.

¹⁰ Christie també cità que una les característiques de l'agressor que legitimaven la víctima era que aquest fos un desconegut, el que podria explicar (parcialment) el perquè encara hi ha *victim blaming* en aquest tipus de crims, i perquè la víctima no és sempre percebuda com a “legítima”.

¹¹ Els homes són el sexe més victimitzat, malgrat que ho siguin per un petit marge i que depengui de la tipologia delictiva, i així ho mostren reputades enquestes de victimització (*National Crime Victimization Survey, NCVS*) dutes a terme a EEUU (Bureau of Justice Statistics, 2012 & 2015)

¹²No són l'únic col·lectiu amb una elevada por al crim, factors com la edat també juguen un paper important.

¹³ De mitjana, els homes tenen més d'un 60% de massa muscular més que les dones i fins a un 90% més de força a la meitat superior del cos (Lassek & Gaulin, 2009).

deixen d'aparèixer com a víctimes legítimes per al conjunt de delictes, situació paradoxal degut a la seva major probabilitat estadística de ser victimitzats (malgrat que la diferència sigui escassa). Ara bé, aquesta percepció dels homes com a “no – víctimes” sí sembla tenir sentit en l'àmbit de la violència en la parella, car les dones han estat històricament les víctimes d'aquestes situacions. No obstant, en les darreres dècades han sorgit estudis qüestionant la unidireccionalitat de la violència, afirmació que analitzaré més endavant.

Sigui com sigui, la interacció entre el fet de que els homes tenen major força física, que vivim en una societat patriarcal, i que el rol masculí ha estat tradicionalment associat a l'exercici de la dominació – ja sigui sobre altres homes o dones –, produeix una reacció cognitiva en l'home que és víctima d'abús per part de la seva parella, consistent en el silenci per por a ser ridiculitzat. La masculinitat és quelcom sovint íntimament lligat a la violència, car la societat espera que els homes “siguin forts”, i com s'ha esmentat anteriorment, el fet de ser victimitzat per la parella femenina fa que els homes maltractats siguin reticents a admetre la victimització per por a perdre el respecte dels seus iguals, coneguts, i amics (Cook, 2009, 57-58).

Que les víctimes masculines no vulguin admetre el seu estatus (ja no només a tercers, sinó sovint a si mateixos) els converteix en subjectes amb una baixa probabilitat de denunciar els fets, i menys encara a aparèixer als mitjans de comunicació per parlar-ne. Si bé les dones també presenten aquesta reticència, la seva legitimació com a víctimes segons els estàndards victimològics exposats per Christie, acompanyada de la percepció de la violència de gènere com a problemàtica social, junt amb el creixent nombre de recursos assistencials a la seva disposició, fa que siguin cada vegada més propenses a denunciar els fets a les autoritats.

La combinació de tots aquests factors fa que el maltractament a la parella masculina sigui una tipologia delictiva altament opaca i quasi invisible. Aquesta invisibilitat es veu accentuada per la manca de xifres oficials al respecte, i és aquí on s'entra en un cercle viciós: com no es denuncien gaires casos, no hi ha estadístiques i/o campanyes públiques de conscienciació, i com no hi ha estadístiques i/o campanyes al respecte, el fenomen no és vist com un problema real de salut pública, ergo es manté l'estatus de les víctimes com a “no – legítimes” i aquestes no denuncien, perpetuant el problema.

3. METODOLOGIA

Com s'ha esmentat a la introducció, amb la finalitat d'assolir l'objectiu del treball, verificar o refutar les hipòtesis inicials, s'han dut a terme tres tasques, cadascuna corresponent amb una d'elles:

- Revisió bibliogràfica de la literatura de violència en la parella (amb la finalitat de verificar o refutar la primera hipòtesi: “Les dones són el sexe que pateix quasi exclusivament la violència en el marc de la parella”).
- Comparació de les estimacions extretes dels estudis acadèmics amb l'estadística judicial o policial, (amb la finalitat de verificar o refutar la segona hipòtesi: “l'estadística judicial mostra una xifra d'homes maltractats molt menor que els estudis acadèmics”).
- Realització d'entrevistes amb psicòlegs especialitzats en el tracte del maltractament de dones i homes (amb la finalitat de verificar o refutar la tercera hipòtesi: “els trets psicològics d'homes i dones que han patit maltractament a mans de la seva parella són fonamentalment iguals”).

La revisió bibliogràfica ha consistit en la lectura d'articles publicats en revistes d'avaluació d'experts, per tractar d'evitar així publicacions amb escàs rigor científic i metodològic que poguessin presentar resultats obtinguts erròniament. La intenció inicial era la utilització de treballs elaborats a Espanya, però l'absència total de publicacions que s'ocupin de la violència contra l'home en les relacions de la parella ha provocat l'ús d'estudis elaborats al món anglosaxó (principalment a Estats Units). Si bé hi ha un interès en augment sobre el tòpic, materialitzat pel creixent nombre de publicacions en les darreres dècades, aquest queda empetitit pel nombre d'estudis i informes relatius a la violència vers la dona, estudis que sovint fan un ús erroni de la terminologia “violència domèstica”, emprant el terme com a sinònim de violència contra la dona, factor que ha dificultat la cerca bibliogràfica.

Pel que fa a l'estadística judicial o policial, s'han utilitzat dades espanyoles, facilitades pel Consell General del Poder Judicial. No obstant, degut a que les estimacions elaborades pels estudis acadèmics són fetes en altres contextos nacionals, també s'ha tractat d'obtenir dades oficials de la victimització masculina als EUA per tal de fer comparacions més rigoroses. Així, les dades espanyoles serviran per quantificar la informació que les institucions tenen del fenomen al nostre país, mentre que les dades dels EUA serviran per comparar els resultats de l'acadèmia amb la realitat fàctica a que s'enfronten els poders públics.

Finalment, pel que fa a les entrevistes, degut a les constriccions d'espai d'aquest treball s'ha entrevistat "només" a dues persones. L'objectiu és que es tracti de psicòlegs treballant per als serveis socials públics, car són aquells a l'abast de tota la ciutadania sense importar el seu estatus socioeconòmic (i que per tant coneixeran un perfil de persona maltractada més representatiu), a banda de ser els més publicitats i per tant de més fàcil accés.

4. RESULTATS

4.1 Revisió bibliogràfica:

A l'iniciar la revisió de la bibliografia existent sobre la matèria, el primer que esdevé evident és que la divisió respecte a la naturalesa de la violència en la parella, divisió on es poden identificar dos grans corrents: el corrent "feminista acadèmic" o de "violència contra la dona", que manté que la violència és majoritària i quasi exclusiva dels homes contra la seva parella femenina, i el corrent dels "acadèmics de la violència familiar", que defensen la idea que el gènere no és un factor significatiu a l'hora de predir la direcció de la violència en les relacions de parella (Winstok, 2011). El terme central sobre el que pivota la discussió d'aquests dos grups és la "simetria de gènere", entesa aquesta com la igual perpetració de violència en la parella per homes i per dones. La bibliografia analitzada en aquest treball serà pertanyent al corrent de la violència familiar, car són els autors que sistemàticament han tractat de detectar la elusiva violència contra l'home en el marc de la parella, assumpte que el corrent de la violència contra la dona generalment omet. Aquesta omisió es produeix no només evitant investigar al respecte sinó fent una tria selectiva de les dades a usar en les seves publicacions (Medeiros & Straus, 2006, 60; Straus, 2010, 341-342), al considerar aquest tipus d'agressions com a no – conformes amb el seu paradigma explicatiu de la violència en la parella ("*la violència contra la dona és part d'un esforç per crear, mantenir i sostenir la dominació masculina*"^{14 15}) (Winstok, 2011, 304). Una altra manera de desacreditar els estudis que mostren la simetria de gènere és expressar dubtes sobre la solidesa metodològica d'aquests (R. P. Dobash, Dobash, Wilson, & Daly, 1992, entre d'altres).

¹⁴L'autor puntualitza que els acadèmics de la "violència familiar" no neguen la falta d'igualtat a la societat.

¹⁵Malgrat el caràcter unànim d'aquesta afirmació entre els acadèmics que tracten la violència en la parella com un fenomen afectant quasi exclusivament a les dones, molts d'ells semblen guiar-se per les seves creences i valors a l'hora de defensar aquesta idea, en comptes de recolzar-la amb evidència empírica sòlidament obtinguda (Medeiros & Straus, 2006, 59-60).

4.1.1 Metodologia dels estudis: Conflict Tactic Scales

Abans d'entrar a analitzar la bibliografia elaborada pel grup d'acadèmics que defensen el postulat de la simetria de la violència, cal esmentar el mètode que aquests empren per tal de mesurar la violència en els seus estudis. La majoria d'ells utilitzen un instrument de recerca dissenyat al 1979 per Murray A. Straus, l'anomenat "Conflict Tactic Scales" (CTS a partir d'ara). El CTS és un qüestionari que parteix de la idea dels teòrics del conflicte, per als quals el conflicte és una vessant inevitable de tota relació humana (Adams, 1965; Coser, 1956; Dahrendorf, 1959; Scanzoni, 1972; Simmel, 1955; Sprey, 1969, citats a Straus 1979, 75), i tracta de mesurar com els membres d'un nucli familiar¹⁶ resolen els conflictes¹⁷. Straus contempla que hi ha tres maneres de resoldre els conflictes, que ell subdivideix en "escales" en el qüestionari:

1. *Ús de discussió racional, argumentació i raonament, una aproximació intel·lectual a la disputa* (el que ell anomena "escala de raonament")
2. *Ús d'actes verbals i no verbals que fereixen simbòlicament l'altre, o l'ús d'amenaques de fer mal a l'altre* (el que ell anomena "escala d'agressió verbal")
3. *Ús de força física contra l'altre com una manera de resoldre els conflictes* (el que ell anomena "escala de violència") (Straus, 1979, 77)

Aquest qüestionari no és una enquesta de victimització, car no pregunta si s'ha estat victimitzat, sinó que demana a les persones que especifiquin si han dut a terme els actes que recull, sent doncs una eina basada en l'auto – inculpció. Malgrat que aquesta mena de mètodes de mesura dels incidents poden comportar problemes (fent aparèixer una xifra menor a la real, per exemple), segueixen sent usats freqüentment per quantificar la prevalença de la violència en la parella, i ofereixen respostes consistents amb el pas del temps. Això és observable al passar el qüestionari més d'un cop a diversos individus donant un espai temporal entre resposta i resposta. (Vega & O'Leary, 2007)

¹⁶ Els acadèmics que estudien la violència en la parella només estudien la interacció entre els membres de la mateixa, però el CTS pot ser utilitzat també per mesurar com es resolen els conflictes entre pares i fills o entre germans, per exemple.

¹⁷ Al parlar de "conflicte", Straus considera que aquest sorgeix degut a que, "en un grup social, per petit i íntim que aquest sigui, els membres d'aquest intenten viure les seves vides d'acord amb la seva "agenda" personal, que inevitablement difereix de la dels altres" (Straus, 1979, 76). Com encertadament esmenta, aquestes diferències poden ser sobre qüestions insignificants (com per exemple quin canal de televisió es veu), però també poden versar sobre matèries més serioses, i qualsevol diferència pot originar un conflicte, el que no és inherentment negatiu (un cert nivell de conflicte resolt "intel·lectualment" és positiu, en excés o resolt abusivament, no).

El CTS va ser modificat posteriorment a l'any 1996. Aquesta modificació es féu per “incloure escales per mesurar un tipus addicional d'abús en la parella (la coerció sexual) i les conseqüències dels actes (lesions físiques com a resultat d'agressió de la parella). Van ser escollides d'entre altres possibles escales addicionals per la seva importància i perquè, com en el CTS original, al·ludeixen a actes concrets” (Straus, Hamby, Boney-McCoy, & Sugarman, 1996, 286)¹⁸. Així, aquest passà de tenir les 3 escales originals a tenir-ne 5, que són:

1. *Negociació: accions dutes a terme per resoldre desacords a través de la discussió (assimilable a l'anterior “escala de raonament”)*
2. *Agressió psicològica: es canvia el nom “escala d'agressió verbal” per adequar-la millor als ítems que contenia, alguns dels quals eren actes no – verbals*
3. *Agressió física: es canvia el nom “escala de violència” per tal d'assolir una millor descripció dels actes violents en que es basa el CTS i evitar la confusió amb el terme més ampli de “violència”*
4. *Coerció sexual: comportaments amb la finalitat d'obligar a la parella a iniciar actes sexuals, que inclou des de la insistència verbal a la força física.*
5. *Lesions: mesura lesions físiques causades per la parella, identificables per dany als ossos o teixits, necessitat d'atenció mèdica o dolor que duri un dia o més (Straus et al., 1996, 289-290)*

4.1.1.1 Crítiques a la metodologia dels “acadèmics de la violència familiar”

Els acadèmics que defensen la tesi de l'asimetria, per contrapartida, han criticat abundantment els estudis acadèmics que troben una igual perpetració de la violència entre els sexes. Aquestes crítiques es poden resumir fonamentalment en tres afirmacions:

- La primera és que l'ús de diferents metodologies per la selecció de la mostra (agafar com a mostra part de la població general o part d'aquells que han tingut contacte amb agències públiques, com hospitals, policia, tribunals, etc.) produeix resultats molt diferents, donant una imatge d'inversemblança als resultats presentats pels acadèmics de la violència familiar. Aquests contradiuen les dades que aporten els estudis elaborats amb mostres “d'agència”, que mostren la prevalença dels perpetradors

¹⁸No va ser la única modificació que es va fer al CTS, també es van afegir d'altres canvis, com poden ser la simplificació del seu format, la millora d'alguns ítems, el canvi d'ordre en que apareixien, entre d'altres.

masculins com a majoritaris en la violència en la parella (Johnson, 2010; Dobash & Dobash, 1992, 265).

- La segona és que el CTS exclou la violència sexual (abusos, coercions i violacions) i les lesions físiques com a conseqüència del maltractament, així com també caracteritza erròniament d'altres, degut a que *“la distinció dels incidents com a “menor” o “sever” (on, per exemple, “intentar colpejar amb un objecte” és sever per definició, mentre que “donar una bufetada” és lleu, el que no sempre s’ajusta a la realitat) operacionalitza pobrament la severitat”* (R. P. Dobash, Dobash, Wilson, & Daly, 1992, 76).
- Finalment, la tercera crítica és que el qüestionari més utilitzat per obtenir les dades que il·lustren la simetria de les agressions, el CTS, no té en compte el context en que es produeix l’agressió. Els crítics d’aquesta eina metodològica exposen que *no considera la desigualtat de gènere, desequilibri de poder i dominació i control com el problema* (Winstok, 2011, 306), sinó que es limita a mesurar el nombre d’agressions, el que pot ser problemàtic car és incapaç de, per exemple, detectar si una agressió s’ha produït en defensa pròpia o bé ha estat arbitrària i no provocada, computant ambdues de la mateixa manera. De fet, inclús en una situació en que un membre de la parella agredís a l’altre, i aquest es defensés, això quedaria recollit al CTS com una agressió de cada membre de la parella (Kimmel, 2002).

Així, per als acadèmics del corrent de “violència contra la dona”, discrepant amb la tesi de la simetria, la metodologia usada per obtenir resultats simètrics de victimització i perpetració de la violència no és sòlida i té defectes o biaixos, produint xifres no representatives de la realitat. No obstant, ponderant ambdues posicions, considero que l’instrument de mesura (el CTS) i les tècniques de mostreig emprades pels estudis revisats en aquest treball sí són vàlids per analitzar la problemàtica del maltractament dels homes degut a diverses raons:

La primera és que part de les crítiques són anteriors a la reforma del CTS, que passà a incloure la violència sexual i les lesions, duplicà el nombre d’ítems (de 19 a 39) i caracteritzà millor diversos tipus de conductes per determinar amb major precisió la seva gravetat (per exemple, es passà de catalogar comptar “li vaig llençar un objecte” a “li vaig llençar quelcom que pogués fer mal”), solucionant parcialment la crítica que al·ludia a la vaguetat dels termes “menor” i “sever” (Straus et al., 1996, 286-287).

La segona és que no aprecio que l'impacte de les crítiques no resoltes amb la revisió del CTS (la manca de context) sigui suficient com per a invalidar els resultats obtinguts amb aquest. L'autor del qüestionari es defensà de les acusacions de manca de context especificant que si bé aquest és important, també és desitjable separar-lo de la variable "violència"¹⁹, al·legant que cadascuna de les escales servia, d'alguna manera, de context per les altres (Straus, 1990, 56). Ell i d'altres acadèmics també defensen que no es pot utilitzar "el patriarcat" o "la dominació masculina" com a única variable explicativa del fenomen: els autors que utilitzen el CTS no neguen que part de la violència pugui ser motivada per valors sexistes, però també exposen la necessitat d'anar més enllà de l'explicació simplista i mesurar acuradament els actes violents en la parella.

Finalment, pel que fa a la diferència amb el que il·lustren les dades de les agències estatals, és cert que els estudis elaborats amb el CTS i que seleccionen els participants d'entre la població general produeixen resultats dràsticament diferents al que recullen les estadístiques judicials, policials o sanitàries, així com els estudis que trien les seves mostres d'entre les persones que han acudit a aquestes institucions. No obstant, trobo que és precisament l'ús d'aquest darrer tipus de mostratge el que té un biaix inherent: per definició només recollirà els casos on l'individu ha interactuat amb les institucions que s'ocupen de la problemàtica, sent per tant poc representatiu de la població general. Per altra banda, el fet que els acadèmics de l'escola feminista/de violència contra la dona donin per vàlid aquestes mostres i critiquin sistemàticament els estudis on els participants són seleccionats d'entre la població general²⁰ és un cas de biaix de confirmació, pel qual només accepten com a vàlids els resultats conformes amb la seva concepció de la problemàtica, no aplicant el mateix rigor metodològic als estudis que confirmen la pròpia opinió i als que dissenteixen (Dutton, 2011, 109).

4.1.2 Estudis analitzats:

Degut a les limitacions d'espai, l'anàlisi no ha estat tan exhaustiu com seria necessari per a poder recollir la totalitat o la majoria dels estudis que analitzen la prevalença del maltractament als homes en el marc de la parella. No obstant, el nombre i les característiques

¹⁹ La separació és desitjable degut a dues raons:

1. *El nombre de variables contextuals és tan gran que, en cas d'incloure-les totes, es crearia un instrument d'anàlisi impossiblement llarg i incòmode d'usar.*
2. *Combinar els actes del CTS amb el context assumeix una relació en comptes de provar que aquesta existeix: per exemple, si les lesions fossin part de l'escala que mesura la violència del CTS, això impediria la investigació de fins a quin punt els assalts mesurats per la present versió del CTS resulten en lesions (Straus, 1990, 56)*

²⁰ Aquests tipus de mostratge també pot presentar problemes: una crítica comú és que, com no tothom acceptarà participar-hi, potencialment s'exclouen determinats perfils de persones (Johnson, 2006, 1004)

dels estudis analitzats fan que aquests siguin suficients per a il·lustrar quines són les ràtios de violència que els acadèmics han obtingut consistentment en les darreres dècades. Per tractar de seleccionar estudis representatius i ajustats a la realitat actual, s’han intentat ometre els estudis anteriors a l’any 2000²¹ degut a dos factors: el primer és que la majoria d’ells empraven la versió no – millorada del CTS (que fou replantejat al 1996), mentre que el segon són els canvis substancials a la societat, que poden afectar a la validesa de les descobertes en el context social actual. Així, els estudis analitzats han estat els següents:

- “*Sex Differences in Aggression Between Heterosexual Partners: A Meta-Analytic Review*”, elaborat per John Archer i publicat l’any 2000, consistent en l’anàlisi de 82 estudis publicats entre mitjans dels anys 70 i finals dels anys 90. D’aquests, 76 utilitzen el CTS per mesurar la victimització. Aquest estudi fou triat, malgrat la potencial obsolescència dels seus resultats, per la seva capacitat de síntesi de les descobertes realitzades pels acadèmics pioners en aquesta línia de recerca.
- “*Prevalence of physical violence in intimate relationships, part 1: rates of male and female victimization*”, elaborat per un grup d’acadèmics americans (Sarah L. Desmarais, Kim A. Reeves, Tonia L. Nicholls, Robin P. Telford, Martin S. Fiebert) i publicat el 2012, consistent en l’anàlisi de 249 estudis que mostren ràtios de victimització (concretament, agressions físiques), la meitat dels quals usaven el CTS. Aquest estudi fou triat per haver estat publicat recentment però sobretot per l’elevat volum de treballs que inclou en el seu anàlisi de la literatura.
- “*Intimate partner violence: a study in men and women from six European countries*”, elaborat per un grup d’acadèmics europeus (Diogo Costa, Joaquim Soares, Jutta Lindert, Eleni Hatzidimitriadou, Örjan Sundin, Olga Toth, Elli Ioannidi-Kapolo i Henrique Barros) i publicat l’any 2015, consistent en la determinació de la prevalença del maltractament en la parella en sis ciutats europees utilitzant el CTS2. Aquest estudi fou triat per diverses raons, entre les que es troben el fet que mesuri la victimització a varis països europeus (quelcom infreqüent), la seva elaboració recent i l’ús de la versió millorada del CTS.
- “*Differences in frequency of violence and reported injury between relationships with reciprocal and nonreciprocal intimate partner violence*”, estudi elaborat per un grup d’acadèmics nord-americans (Daniel J. Whitaker, Tadesse Haileyesus, Monica Swahn, i Linda S. Saltzman) i publicat l’any 2007, consistent en mesurar la prevalença de la

²¹ Malgrat dir això, he usat un estudi consistent en el meta – anàlisi dels estudis elaborats sobre el tema entre 1976 i 1997 (Archer, 2000) degut a la seva rellevància en el camp (és una obra freqüentment citada pels autors més contemporanis) i al gran nombre d’estudis utilitzats en aquesta revisió.

violència tant recíproca com no recíproca en la parella. Aquest estudi fou triat per dues raons: degut a que agafa com a mostra específicament població jove (un col·lectiu interessant com a objecte d'estudi, per veure si presenta les mateixes tendències) i a que no fa servir el CTS, permetent veure així si proporciona resultats similars als estudis que l'utilitzen.

A l'analitzar aquestes publicacions no s'exposaran àmpliament les consideracions metodològiques de cadascú, sinó s'enumeraran alguns trets bàsics com poden ser la mida de les mostres analitzades, el tipus de mètode d'obtenció de resultats (CTS o d'altres) o factors com la mitjana d'edat dels participants. Així, principalment es tracta de determinar quines són les ràtios de victimització/perpetració obtingudes per cada un dels estudis (ja sigui en global o en tipus concrets de victimització), no de fer un anàlisi metodològic exhaustiu.

4.1.2.1 Resultats de l'anàlisi d'estudis:

4.1.2.1.1 *Sex Differences in Aggression Between Heterosexual Partners: A Meta-Analytic Review (Archer, 2000)*

La majoria dels estudis analitzats per Archer són articles de revistes d'avaluació d'experts (56/82), que utilitzen el CTS com a eina de mesura (76/82), elaborats als Estats Units (72/82), estudiant una població jove (42/82 tenen entre 14 i 30 anys, la mitjana global d'edat és de 25.5 anys) i amb mostres escollides primàriament d'entre la comunitat universitària (37/82) o bé de la població general o bases militars (27/82) (Archer, 2000, 656).

Pel que fa a les ràtios d'agressivitat i de victimització, l'estudi recull tant la mitjana d'homes i dones que són agressius físicament com el percentatge de persones lesionades que són dones²²:

- Agressivitat: el 42% d'homes i el 38% de dones tingueren conductes agressives.
- Percentatge de dones respecte al total de lesionats: les dones eren el 62% de les persones lesionades, així com també suposaven el 65% de les persones que cercaven atenció mèdica²³.

²² L'autor precisa que la diferència de mida i composició de les mostres pot tenir un impacte en els percentatges resultants degut a que hi ha estudis on la xifra d'homes pot ser massa petita en comparació a la de dones, produint per tant resultats no acurats. Per solucionar aquest error, l'autor el que fa és "*dividir el nombre de persones de cada sexe que foren lesionades per la mida dels seus respectius estudis, amb anterioritat al càlcul de la proporció*" (Archer, 2000, 658), ajustant així els resultats a les diferents mides de les mostres.

²³ Malgrat poder semblar una xifra contra intuïtiva (hi ha massa homes), l'autor especifica que a l'analitzar complementàriament informes policials i de serveis d'emergència sobre la violència en la parella, car no eren

El meta –anàlisi d’aquest autor sembla també confirmar quelcom ja esmentat en aquest treball i que han comentat diversos autors: les diferències de resultats que s’obtenen a l’utilitzar metodologies i mostratges diferents. Els estudis que es centraven en els actes comesos (preguntar a les persones per la realització d’una acció concreta, com fa el CTS) mostraven que les dones tenien una major tendència a haver emprès alguna agressió física que els homes, mentre que si el focus estava en les conseqüències dels actes, els homes tenien una major probabilitat d’haver lesionat les seves parelles²⁴, tot i que la mida de l’efecte és petita (Archer, 2000, 664). Pel que fa als diferents mostratges, en aquells que agafen la mostra de la comunitat, la majoria d’agressions en la parella són mútues, mentre que aquells on s’agafa com a referència col·lectius severament victimitzats (com les dones en un refugi per a víctimes de maltractament) l’agressió és principalment perpetrada per homes, quelcom que també havia estat esmentat amb anterioritat.

Finalment, pel que fa a l’afirmació de que el CTS dona resultats més alts de violència en la dona perquè no té en compte quan aquesta és en defensa pròpia, l’autor cita tot un seguit d’estudis que mostren que més dones que homes solen iniciar les agressions (Bland & Om, 1986; DeMaris, 1992; Gryl & Bird, 1989, apareixen a Straus, 1997, treball citat per Archer, 2000, 664) o que com a mínim les xifres són molt similars, pel que sembla que la afirmació no és recolzada per l’evidència obtinguda.

4.1.2.1.2 Prevalence of physical violence in intimate relationships, part 1: rates of male and female victimization (Desmarais et al., 2012)

La majoria d’articles inclosos en aquest meta –anàlisi són duts a terme a EEUU (213/249), amb gairebé la meitat d’ells utilitzant el CTS com a eina de mesura de la violència en la parella (118/249). Predominen els que només estudiaren el fenomen pel que fa a les dones (158/249), i els mètodes més comuns de mostratge foren les mostres clíniques (80/249) i la població general (52/249). Pel que fa a la mida de les mostres, la mitjana de persones per estudi era d’unes 4.300²⁵ (Desmarais, Reeves, Nicholls, Telford, & Fiebert, 2012, 146).

Aquest recull d’estudis, a diferència del que féu el meta –anàlisi previ d’Archer, no expressa les taxes de victimització separades per agressió i conseqüències (lesions sofertes), però

aptes per al meta - anàlisi, aquests mostren que hi ha una minoria substancial d’homes que acudeixen a aquests (Archer, 2000, 665)

²⁴ Malgrat que el en moment de dur a terme l’estudi el CTS no incorporava una escala que mesura la incidència de les lesions (i per tant les conseqüències dels actes violents), amb la versió millorada de l’instrument (1996) s’incloué una escala que sí ho feia.

²⁵ Les xifres eren molt dispers: l’estudi amb menys participants tenia només 42 persones, mentre que aquell amb la mostra més gran tenia una mostra de 134.955 (Desmarais, Reeves, Nicholls, Telford, & Fiebert, 2012, 146)

proporciona les ràtios obtingudes amb cada eina de mesura, tipus de mostratge i inclús per països. Així, els resultats obtinguts per aquest grup d'acadèmics mostren el següent:

TABLE 2. Pooled Prevalence Estimate (%) as a Function of Study Characteristics

Characteristic	Overall	Women	Men
Overall	22.4	23.1	19.2
Sample type			
Large population studies	16.7	17.6	14.6
Small community samples	24.3	24.4	22.1
University or college students^b	27.1	27.2	26.7
Middle or high school students ^b	18.7	18.1	19.5
Clinical samples	23.9	24.5	16.6
Justice or legal samples	31.6	31.1	49.0 ^a
Measurement time frame			
Past year	19.2	18.8	19.8
Lifetime	33.6	35.8	21.7
Other	16.9	18.7	16.6
Measurement instrument			
Conflict Tactics Scale-based	25.9	26.1	24.8
Abuse Assessment Screen	20.2	20.6	2.0 ^a
World Health Organization survey	21.9	21.9	0.0
Other	18.4	20.5	14.4
Country			
United States	22.8	23.2	17.6
Canada	26.2	24.4	21.5
United Kingdom	22.9	18.2	25.1
Australia	18.1	18.1	18.1
New Zealand	36.3	23.7	37.9
South Africa	41.4	36.5	60.2
Other	3.3 ^a	3.3 ^a	0.0

Font: (Desmarais, Reeves, Nicholls, Telford, & Fiebert, 2012, 148)

Com es pot apreciar, la ràtio total de victimització en la parella mostra que gairebé una de cada quatre persones (22,4%) ha estat víctima de violència en una relació. Aquesta xifra és lleugerament superior si atenem només a les dones (23,1%), mentre que és inferior en el cas dels homes, col·lectiu on la prevalença d'haver patit maltractament a mans de la parella descendeix una mica, fins a suposar una xifra lleugerament menor a un de cada 5 (19,2%) (Desmarais et al., 2012, 147).

El fet que aquests acadèmics hagin aportat, a banda del total de victimització per ambdós sexes, les dades obtingudes en funció dels diferents tipus de mostra i instruments de mesura utilitzats permet contrastar alguns postulats crítics realitzats amb anterioritat en l'apartat de metodologia. D'entrada, sembla confirmat que la utilització de mostres clíniques²⁶ produeix ràtios de victimització més baixes per als homes en relació a les dones que si s'utilitzen altres tipus de mostratge²⁷ (s'observa una distància major entre ambdós sexes). Pel que fa als estudis que seleccionen grans mostres de població²⁸ són els que presenten la menor prevalença del maltractament en conjunt i els segons que presenten una major simetria, superats només pels estudis on els participants pertanyen a la comunitat universitària. És en aquest darrer tipus de mostres on la freqüència de la violència en la parella és més alta, el que pot ser degut a dos factors: o bé perquè la població jove és en general més violenta i aquesta tendència decau amb l'edat com a part del desenvolupament normal de l'individu (Loeber & Hay, 1997, citats a Desmarais et al., 2012, 160) o bé perquè aquests estan més còmodes responnent als qüestionaris que els participants de més edat (Desmarais et al., 2012, 160)

Finalment, es confirma l'afirmació de que la utilització del CTS produeix resultats que recolzen la tesi de la simetria de gènere. Per altra banda, també sembla validada la tesi de Straus de que els estudis o instruments finançats per institucions oficials sovint ni tan sols mesuren la violència soferta pels homes, com es pot apreciar a la taula amb el mètode de la Organització Mundial de la Salut, que no obté cap taxa de victimització per als homes (perquè ni tan sols pregunta per la mateixa).

²⁶ “Els estudis en aquesta categoria reclutaven participants de qualsevol tipus d'entorn clínic, tals com les urgències d'hospitals, centres d'atenció primària, ales de maternitat, centres de tractament en els quals els pacients viuen, centres de tractament ambulatori, entre d'altres” (Desmarais et al., 2012, 156)

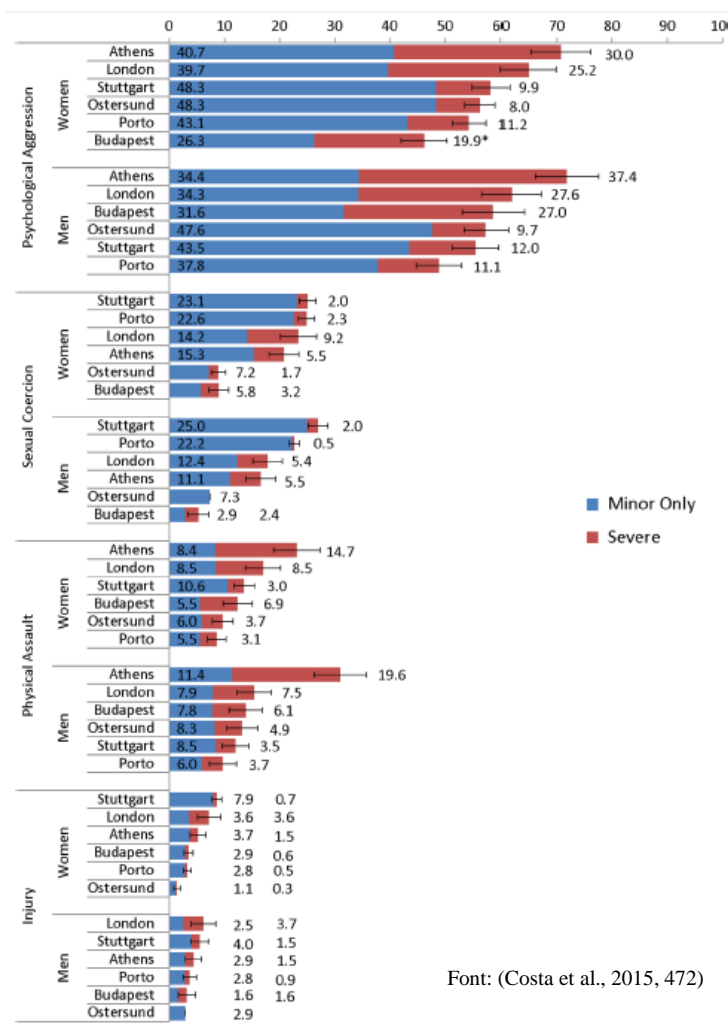
²⁷ Si bé la hipòtesi era que les mostres d'agències (policia, sistema de justícia i ens del sector sanitari) mostraven resultats esbiaixats, només és contrastable aquesta afirmació respecte a les mostres de la sanitat, ja que el meta – anàlisi només trobà un estudi que complís els criteris d'inclusió al treball per la victimització dels homes (respecte a les dones en trobà 49), pel que els resultats no són representatius (a la taula, les categories amb una ^a al costat no són representatives, ja que estan formades per un sol estudi).

²⁸ “Els articles inclosos en aquesta categoria extreien les dades d'estudis amb mostres representatives la mida dels quals típicament excedia els 1000 participants” (Desmarais et al., 2012, 151)

4.1.2.1.3 Intimate partner violence: a study in men and women from six European countries (Costa et al., 2015)

Aquest estudi tenia per finalitat l'anàlisi de la prevalença de la violència en la parella, obtenint tant les ràtios de victimització com les de perpetració per sexe en 8 ciutats europees: Atenes, Londres, Stuttgart, Östersund, Stuttgart, Porto, Gant i Granada. No obstant, les dues darreres foren excloses degut a que no es va assolir la participació de suficients persones per aconseguir la mida de la mostra que els autors consideraven adequada per produir resultats fiables: 544 participants (272 dones). La mida final de la mostra fou de 3.496 persones (2.026 dones), seleccionades d'entre la població general (Costa et al., 2015, 468). Per la mesura de la

Prevalença dels tipus de victimització en el darrer any en funció de la seva severitat i ciutat de la víctima (en %)



Font: (Costa et al., 2015, 472)

victimització i la perpetració, els autors preguntaren als participants quants cops s'havien produït, en el darrer any, X situacions extremes de la versió millorada del CTS (CTS2). Els entrevistats havien de respondre tant si ells havien dut a terme la conducta com si l'havien patit. L'estudi també distingí entre actes severos i menors: la diferència entre ambdós és si les lesions produïdes per l'acte violent requeriren o no alguna atenció mèdica (criteri de Straus, autor del CTS2).

Com es pot observar en els resultats exposats a la taula, la victimització d'ambdós sexes és, en general, similar, si bé la prevalença de cada subtipus de violència varia notablement en funció de quina és la

ciutat estudiada. La violència més freqüent és la psicològica, mentre els atacs físics i la coerció sexual tenen una incidència molt més reduïda²⁹. Pel que fa a la prevalença de la

²⁹ L'escala encarregada de mesurar les lesions no pot ser considerada la conducta menys freqüent degut a que si bé la seva prevalença és la menor de les 4 tipologies mesurades, aquesta no quantifica una conducta sinó un resultat producte d'una altra actuació.

perpetració en ambdós sexes, els resultats són similars als de la victimització, mostrant ràtios quasi idèntiques en les escales presents a la taula anterior³⁰. No obstant, sí que es pot apreciar una major perpetració dels homes en una de les tipologies d'actes: la coerció sexual.

Així doncs, aquest estudi sembla recolzar la tesi de la simetria tant en la victimització com en la comissió d'actes violents vers la parella en general, si bé sí que sembla que els actes de coerció sexual són perpetrats per homes en una major proporció.

4.1.2.1.4 Differences in frequency of violence and reported injury between relationships with reciprocal and nonreciprocal intimate partner violence (Whitaker et al., 2007)

Aquest estudi tenia la finalitat de detectar la prevalença de la violència física en les relacions heterosexuales en els joves. Amb aquest objectiu, entrevistà als participants d'un estudi longitudinal elaborat als Estats Units, el *National Longitudinal Study of Adolescent Health*. La mostra consistí en joves d'entre 18 i 28 anys que participaren en l'edició de l'estudi de l'any 2001. Del total, 14.322, en foren exclosos 2.952 degut o bé a que no havien tingut cap relació o que aquestes havien estat del mateix sexe, amb el que la mostra final fou de 11.370 persones, que sumaven un total de 18.761 relacions. D'aquests, el 45,9% eren homes (5.219) i el 54,1% eren dones (6.151), amb una edat mitjana de 22 anys. Pel que fa a estudis, el grup més nombrós era el d'aquells que afirmaven haver estat un temps a la universitat però no haver acabat uns estudis (38,8%), seguit per aquells que es definien com només tenir el graduat de secundària (32,3%). El tipus de relació més comuna era aquella en la que no hi havia un vincle matrimonial ni cohabitació (62,7%) (Whitaker, Haileyesus, Swahn, & Saltzman, 2007, 942).

Per a mesurar la incidència dels actes violents es feien dues preguntes: amb quina freqüència en el darrer any s'havia amenaçat a la parella amb violència, empès, o llençat quelcom que pogués fer mal, i la segona demanava la freqüència amb que, en el darrer any, s'havia bufetejat, colpit o donat un cop de peu la parella. Les mesures es recollien en una escala de valors del 0 (mai) a 6 (més de 20 cops), sent també possible respondre que s'havia fet però no en el darrer any (resposta nº 7). També es mesurà la freqüència dels actes violents de l'altre membre de la parella, trobant-se una alta correlació entre ambdós, creant conseqüentment índexs de perpetració tant dels enquestats com de les seves parelles (Whitaker et al., 2007, 942-943).

³⁰ Les xifres de la perpetració no apareixen a la taula adjunta. No adjunto les taules relatives a la perpetració, per no considerar-ho necessari i per una qüestió d'extensió. Aquestes es poden consultar a l'estudi original, més concretament a Costa et al., 2015, 473-474.

L'estudi descobrí que de mitjana el 23,9% de relacions eren violentes, i que les dones presentaven una ràtio més elevada de relacions amb violència que els homes (28,4% vs 19,3%). Respecte a les relacions violentes, l'estudi descobrí que quasi la meitat (49,7%) presentaven reciprocitat en la perpetració. Per altra banda i contra el que podria semblar, en aquelles relacions on la violència no era recíproca, les dones perpetraven un 70,7% de la violència i els homes un 29,3%³¹. Els autors també recolliren la freqüència de la violència usant l'escala esmentada (1 a 6), distingint en “baixa”, “mitjana” i “alta”, com es pot observar a la taula següent:

TABLE 3—Weighted Estimates of Violence Frequency and Injury Occurrence by Reciprocity Status and Perpetrator Gender: Young Adults Aged 18–28 Years, National Longitudinal Study of Adolescent Health, United States, 2001

Variable	Violence Frequency, no. (%)			Injury occurrence, no. (%)
	Low (n = 4447)	Medium (n = 1549)	High (n = 760)	
Reciprocity				
Nonreciprocal	1721 (73.3)	413 (18.5)	167 (8.2)	266 (11.6)
Reciprocal	2726 (60.6)	1136 (25.6)	593 (13.8)	1271 (28.4)
Perpetrator gender				
Men against women	1883 (65.1)	623 (21.1)	368 (13.8)	850 (28.8)
Women against men	2564 (64.6)	926 (24.9)	392 (10.5)	687 (18.1)
Gender by reciprocity				
Men against women: nonreciprocal	457 (69.0)	119 (17.6)	76 (13.4)	136 (20.0)
Men against women: reciprocal	1426 (64.0)	504 (22.1)	292 (13.9)	714 (31.4)
Women against men: nonreciprocal	1264 (75.0)	294 (18.9)	91 (6.1)	130 (8.1)
Women against men: reciprocal	1300 (57.2)	632 (29.1)	301 (13.7)	557 (25.3)

Font: Whitaker et al., 2007, 944

L'anàlisi de l'assiduïtat de la violència plasmada a la taula permet observar que la perpetració de les dones és més freqüent en les relacions amb reciprocitat en la violència, mentre que en els homes ambdós tipus de relació presenten resultats similars. Malgrat la major comissió de les dones en global, aquestes tenen una major probabilitat de patir lesions com a resultat de la violència mútua en la parella: un 28% dels atacs a dones en aquest tipus de relació produeixen lesions, mentre que la xifra és d'un 18,1% en els homes. Finalment, les lesions ocorren més comunament en les relacions on el maltractament és recíproc, relacions on també s'observa un ús més freqüent de la violència (presenten un percentatge més elevat de casos on l'assiduïtat d'aquesta és definida com “alta” que les relacions unidireccionals).

Així doncs, aquest estudi sembla recolzar la tesi de la simetria en la comissió de la violència, inclús mostrant la major perpetració de les dones en les relacions on les agressions són

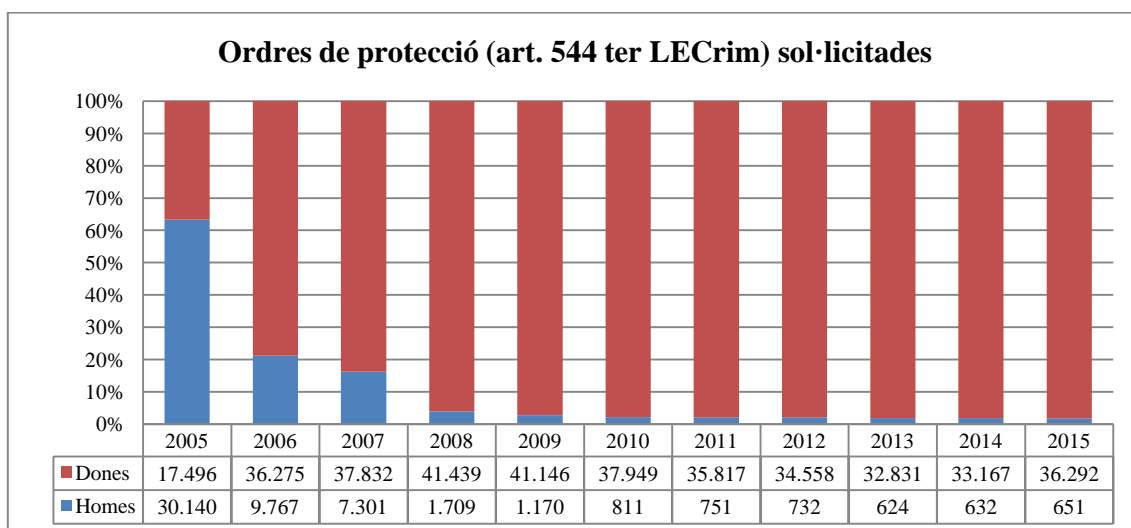
³¹ Aquesta informació es pot trobar a la Taula 2 del mateix treball, disponible a Whitaker et al., 2007, 943

unidireccionals, si bé també confirma l’afirmació de que les dones són el sexe amb una major probabilitat de ser lesionades per la seva parella.

4.2 Anàlisi d’estadístiques oficials

4.2.1 Dades espanyoles

Per tal de contrastar la segona hipòtesi (que els estudis acadèmics mostren una ràtio de victimització dels homes notablement major que les estadístiques oficials), s’han cercat indicadors d’aquesta victimització. Al sol·licitar les dades a l’Institut Nacional d’Estadística, l’àrea de difusió per Internet va comunicar que no recollien dades de violència domèstica de les dones vers els homes. Davant d’aquesta negativa, es va recórrer a la base de dades del Consell General del Poder Judicial, on sí es trobà informació, malgrat que molt limitada³², al respecte. Les dades són les següents:



Font: Consell General del Poder Judicial

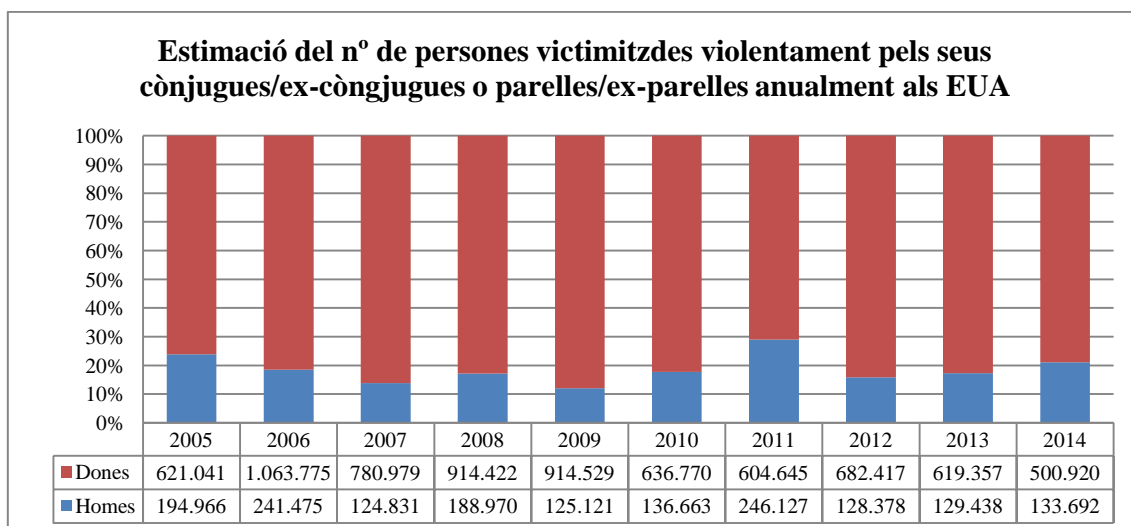
Com es pot observar, hi ha una gran discrepància entre els primers i darrers anys. Al preguntar la raó a la secció d’estadística del CGPJ, la resposta fou que les dades de l’any 2005 (i les immediatament posteriors) eren molt confuses, degut a que en aquell any entrà en vigor la Llei de Mesures de Protecció Integral Contra la Violència de Gènere, que creà els Jutjats de Violència Sobre la Dona, i els incidents contra homes i dones no es comptabilitzaren adequadament, donant lloc a dades d’escassa fiabilitat no aptes per anàlisi. A l’inquirir per l’escàs nombre d’ordres incoades per homes i, en general, de la poca informació sobre el maltractament sofert per aquests, la resposta fou literalment la següent: “*Les dades de*

³² No fou possible trobar informació relativa al n° de denúncies, o condemnes que permetés la comparació entre violència de gènere i violència domèstica en la parella, sent l’única dada disponible la de taula.

violència domèstica no són bones. Els jutjats tenen dificultat per comptar-les i un interès relatiu. A més a més, MAI s'han analitzat. L'Observatori s'ha centrat en la violència contra la dona, i aquestes dades, que també tenen els seus problemes, són monitorades per multitud d'observatoris (estamentals, autonòmics, comarcals, municipals,...)". Es pot apreciar per tant que si bé les xifres mostren l'escassa incidència del maltractament en els homes, aquestes no són un reflex de la realitat degut al seu escàs rigor, derivat del poc interès institucional en la seva recollida. A banda, el fet que es tracti de sol·licituds d'ordres de protecció implica que és una xifra encara més reduïda respecte al nombre d'assumptes que arriben al coneixement de la justícia, car no es demanen sempre.

4.2.2 Dades als EUA

La majoria d'estudis analitzats foren elaborats als EUA, ergo semblà rellevant tractar de determinar la quantificació feta per les institucions del fenomen, per observar si diferien de les ràtios obtingudes pels acadèmics. No obstant, al *Unified Crime Report* (informe elaborat per l'FBI, recull dades de quasi tota agència de policia), no hi ha una secció per a la violència domèstica, i tampoc fou possible obtenir dades dels jutjats. Davant la manca d'estadístiques d'agència, s'ha recorregut al *National Criminal Victimization Survey*, estudi de victimització elaborat pel Departament de Justícia. Malgrat ser una enquesta de victimització i no estadística judicial o policial, s'ha inclòs degut a que per la representativitat i mida de la mostra (excedeix les 100.000 persones) pot oferir informació valuosa. Les dades obtingudes en la darrera dècada es mostren en la següent taula:



Font: Bureau of Justice Statistics

El que fa la NCVS és calcular la ràtio de victimització a la seva mostra i extrapolar els resultats d'aquesta a la població general. Si bé en els resultats aquí recollits hi pot haver certa problemàtica metodològica (car al 2006 es van produir modificacions en la recollida de dades i el mostratge de l'enquesta), les xifres que presenta poden ser considerades fiables i consistents. Es pot observar en aquestes una disparitat en la victimització d'ambdós sexes, el que sembla contradir l'evidència generada pels estudis acadèmics revisats en aquest treball. Malgrat això, el fet que la NCVS no usi els mateixos ítems per comptabilitzar els incidents violents³³ que els estudis acadèmics, i que només mesuri la victimització violenta no permeten fer una comparació massa fiable entre ambdós cossos d'evidència.

4.3 Entrevistes

Tot i la intenció inicial de realitzar dues entrevistes a psicòlegs pertanyents a un ens públic que s'encarregués de tractar víctimes de la violència en la parella per cadascun dels sexes, la consecució d'aquest objectiu no ha estat possible. Malgrat sí ho fou l'entrevista amb un psicòleg encarregat de tractar dones maltractades, en Gerard Torrell, coordinador del Servei d'Atenció, Recuperació i Recollida (SARA) de l'Ajuntament de Barcelona, no hi ha cap ens municipal (ni públic en d'altres nivells) encarregat de tractar homes maltractats. Si bé existeix el SAH (Servei d'Atenció a l'Home), és un servei que atén a homes maltractadors per tal d'ajudar-los a canviar les seves actituds i conductes, no un lloc on puguin acudir homes víctimes de maltractament. Això, sumat a la impossibilitat de trobar cap professional privat que tractés específicament la problemàtica i que estigués disposat a concedir una entrevista, han causat la renúncia a la comprovació de la tercera hipòtesi (que els homes maltractats per la seva parella tenen els mateixos trets psicològics que les dones que també ho són).

5. CONCLUSIONS

En aquest treball s'ha tractat de determinar d'aprofundir la violència patida pels homes en les relacions de parella, tractant de determinar la prevalença d'un fenomen sovint ignorat per la societat i les institucions. L'objectiu era no només donar visibilitat a aquest col·lectiu de víctimes, centrant el focus de l'estudi sobre aquests per a constatar la seva existència, sinó tractar de comprovar 3 hipòtesis: (1) si realment les dones són el sexe quasi exclusivament victimitzat per les seves parelles, (2) si la victimització masculina obtinguda pels estudis

³³ En aquests hi inclou: violació/agressió sexual, robatori, i lesions lleus i greus (també en grau de temptativa) (Bureau of Justice Statistics, 2016)

acadèmics és molt major del que mostren les estadístiques oficials elaborades pels ens públics i (3) si els trets de la personalitat d'homes i dones maltractats coincideixen.

Pel que fa a la primera hipòtesi, l'evidència empírica analitzada en aquest treball, extreta de la literatura que recolza la tesi de la simetria en la violència, contradiu la idea inicial, basada en l'estereotip: els estudis en qüestió mostren que les dones no són el sexe victimitzat quasi en exclusiva per les seves parelles, sinó que els homes són víctimes en la mateixa proporció (si bé les dones pateixen més alguns tipus concrets de violència com la coerció sexual). Dit això, també és necessari puntualitzar que les dones sí són el sexe amb una major probabilitat de patir lesions com a resultat d'actes violents perpetrats per les seves parelles, quelcom que els acadèmics de la violència en la parella reconeixen de manera generalitzada i consistent en els seus estudis. Per tant, la idea preconcebuda inicialment de que les dones són l'amplíssima majoria de les víctimes de la violència en la parella sembla ser errònia.

La segona hipòtesi pot considerar-se confirmada, però cal matisar-la: si bé és cert que en base a les poques dades obtingudes s'aprecia una proporció molt menor d'homes com a víctimes, les xifres recollides no són una representació acurada de la realitat degut a diverses raons:

- La violència en la parella ha estat tradicionalment un tipus de delictes amb una alta xifra negra, pel que sembla raonable assumir que bona part dels incidents (d'ambdós sexes) no són coneguts per les institucions, situació agreujada en el cas dels homes, que tenen major reticència a denunciar, com s'ha exposat al marc teòric.
- Com s'ha exposat, les dones són les que pateixen les conseqüències més greus, i aquests són els casos freqüentment detectats pel sistema sanitari, o denunciats a les autoritats degut a la seva gravetat. En canvi, és més probable que els incidents menys severs (com la violència verbal, psicològica o la física lleu) escapin al coneixement de les autoritats, no sent, per tant, comptabilitzats, quelcom que sí fan els acadèmics.
- El desinterès institucional: a Espanya les autoritats semblen partir de la concepció que el problema és inexistent i, conseqüentment, no és mereixedor de ser ni tan sols comptabilitzat (malgrat el creixent nombre d'estudis estrangers que es fan ressò del fenomen). Si bé hi ha un Observatori contra la Violència Domèstica i de Gènere, aquest es limita a publicar informes anuals titulats "Violència contra la dona en la estadística judicial" i informes sobre el nombre de dones i homes morts a mans de les seves parelles, ometent la victimització dels homes sense resultat de mort, malgrat que suposadament sigui l'òrgan encarregat de supervisar i promocionar l'elaboració d'estadístiques i

publicacions al respecte. Aquesta informació fou corroborada pel propi servei estadístic del CGPJ, que admeté que no hi ha cap mena d'interès en obtenir dades al respecte, ergo les poques que publiquen a la seva base de dades no són aptes per anàlisi, com ells mateixos reconegueren.

En base a la problemàtica trobada en relació amb les xifres oficials, una proposta de política pública és la introducció de la recollida d'informació judicial exhaustiva respecte a aquest fenomen per tal de tractar de determinar la seva incidència al nostre país, i poder decidir si és prou nombrós com per a merèixer ser destinatari de recursos assistencials públics específics.

Pel que fa a la tercera hipòtesi, no ha pogut ésser contrastada degut a la impossibilitat de concertar una cita amb un professional que tractés directament amb homes maltractats.

Així doncs, si bé els resultats d'aquest treball no permeten “desmuntar” completament la tesi de que les dones són el sexe que pateix quasi exclusivament violència a mans de les seves parelles, car això requeriria una investigació molt més exhaustiva, sí que permeten qüestionar molt seriosament aquesta afirmació. Malgrat que els resultats obtinguts pels acadèmics que defensen la simetria són posats en dubte per alguns autors feministes, al·legant que els estudis són fruit o bé d'un convenciment personal dels acadèmics, una croada contra les conquestes de les dones en l'àmbit dels seus drets, o de biaixos/errors en els instruments metodològics emprats, sembla inversemblant que un nombre creixent d'autors sigui capaç de produir aquests resultats de manera consistent (inclús emprant instruments de mesura variats) sense que hi hagi un fenomen real al darrera.

Per concloure amb una reflexió, si bé el sexe biològic i els rols de gènere són factors a tenir en compte en tot fenomen social, aquests no poden ésser utilitzats com la única variable explicativa de la violència en la parella. Els acadèmics que al·leguen la preeminència d'aquests trets i neguen la validesa dels resultats que contradiuen la visió tradicional del fenomen, titllen sovint de sexistes als autors que produeixen xifres que il·lustren la simetria tant en la perpetració com en la victimització. Paradoxalment però, són ells els que fan gala de sexisme amb l'assumpció de que les dones són sempre víctimes. Aquesta concepció unidireccional de la violència no només sembla anar en contra de creixent evidència empírica que propugna el contrari, sinó que en última instància és perjudicial per a les dones, car l'atribució per defecte d'aquest rol de víctima no les apodera, sinó que l'únic que fa és perpetuar la subjugació que poden patir a mans de les seves parelles.

6. BIBLIOGRAFIA

- Abdullah, A., Hedayati Marzbali, M., Woolley, H., Bahauddin, A., & Maliki, N. Z. (2014). Testing for individual factors for the fear of crime using a multiple indicator-multiple cause model. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 20, 1–22. doi:10.1007/s10610-013-9208-4
- Anderson, K. L., & Umberson, D. (2001). Masculinity and power in men's accounts of domestic violence. *Gender & Society*, 15(3), 183–205. doi:10.1177/07399863870092005
- Archer, J. (2000). Sex differences in aggression between heterosexual partners: a meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 126(5), 651–680. doi:10.1037/0033-2909.126.5.651
- Bejarano, J. (18 de gener 1997). Un hombre quema viva a su mujer tras ser denunciado en televisión por maltratarla. *La Vanguardia*. Recuperat de <http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1997/12/18/pagina-33/34624560/pdf.html>
- Bullock, C. F., & Cubert, J. (2002). Coverage of domestic violence fatalities by newspapers in Washington state. *Journal of Interpersonal Violence*, 17(5), 475–499. doi:10.1177/0886260502017005001
- Bureau of Justice Statistics. (2012). *Criminal Victimization, 2011*. Washington: BJS. Recuperat de <http://www.bjs.gov/content/pub/pdf/cv12.pdf>
- Bureau of Justice Statistics. (2015). *Criminal Victimization, 2014*. Washington: BJS. Recuperat de <http://www.bjs.gov/content/pub/pdf/cv14.pdf>
- Bureau of Justice Statistics. (2016). *NCVS Victimization Analysis Tool (NVAT)*. Washington: BJS. Recuperat de <http://www.bjs.gov/index.cfm?ty=nvat>
- Bureau of Justice Statistics. (2016). *Violent Crime*. Washington: BJS. Recuperat de http://www.bjs.gov/index.cfm?ty=tp&tid=31#terms_def

- Carlyle, K. E., Scarduzio, J. a, & Slater, M. D. (2014). Media portrayals of female perpetrators of intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 29(13), 2394–2417. doi:10.1177/0886260513520231
- Carlyle, K. E., Slater, M. D., & Chakroff, J. L. (2008). Newspaper coverage of intimate partner violence: skewing representations of risk. *Journal of Communication*, 58, 168–186. doi:10.1111/j.1460-2466.2007.00379.x
- Christie, N. (1986). The Ideal Victim. A E. A. Fattah (ed.), *From crime policy to victim policy: reorienting the justice system* (1a ed., p. 17–30). Palgrave McMillan UK.
- Cohen, B. (1963). *The press and foreign policy*. New Jersey: Princeton University Press.
- Consejo General del Poder Judicial. Base de datos de la estadística judicial [en línea]. [Madrid]: CGPJ. Recuperat de <http://www6.poderjudicial.es/>
- Cook, P. W. (2009). *Abused men: the hidden side of domestic violence*. Recuperat de <https://books.google.es/books?id=wpudCuNgNPcC&printsec=frontcover&hl=ca#v=onepage&q&f=false>
- Cops, D., & Pleysier, S. (2010). “Doing gender” in fear of crime: the impact of gender identity on reported levels of fear of crime in adolescents and young adults. *British Journal of Criminology*, 51(1), 58–74. doi:10.1093/bjc/azq065
- Costa, D., Soares, J., Lindert, J., Hatzidimitriadou, E., Sundin, Ö., Toth, O., ... Barros, H. (2015). Intimate partner violence: a study in men and women from six European countries. *International Journal of Public Health*, 60, 467–478. doi:10.1007/s00038-015-0663-1
- Cristóbal Luengo, H. J. (2014). La posibilidad del autor femenino en la violencia doméstica. *Archivos de Criminología, Seguridad Privada Y Criminalística*, 3(Agost-Desembre), 78–88. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5030248>
- Desmarais, S. L., Reeves, K. a., Nicholls, T. L., Telford, R. P., & Fiebert, M. S. (2012). Prevalence of physical violence in intimate relationships: part 2. rates of male and female perpetration. *Partner Abuse*, 3(2), 140–169. doi:10.1891/1946-6560.3.2.e2

- Dobash, R. E., & Dobash, R. P. (1992). *Women, violence & social change* (1a ed.). Londres: Routledge.
- Dobash, R. P., Dobash, R. E., Wilson, M., & Daly, M. (1992). The myth of sexual symmetry in marital violence. *Social Problems*, 39(1), 71–91. doi:10.2307/3096914.
- Dutton, D. G. (2011). The gender debate and the feminist paradigm. A D.G. Dutton (ed.), *Rethinking domestic violence* (pp. 109–129). Recuperat de https://books.google.es/books?id=SSJC_usBJ5kC&printsec=frontcover&hl=ca#v=onepage&q&f=false
- Espanya. Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal. (BOE [en línia], núm. 281, 24-11-1995, pàg. 33987-34058). <<https://www.boe.es/buscar/pdf/1995/BOE-A-1995-25444-consolidado.pdf>>
- Espanya. Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de medidas de protección integral contra la violencia de género (BOE [en línia], núm. 313, 29/12/2004, pàg. 42166–42197). <<https://www.boe.es/buscar/pdf/2004/BOE-A-2004-21760-consolidado.pdf>>
- Felson, R. B., Messner, S. F., Hoskin, A., & Deane, G. (2002). Reasons for reporting and not reporting domestic violence to the police. *Criminology*, 40(3), 617–648. doi:10.1111/j.1745-9125.2002.tb00968.x
- Galarraga, N. (17 de desembre 2010). Igualdad cierra el teléfono de atención a hombres para ahorrarr. *El País*, Recuperat de http://elpais.com/diario/2010/12/17/sociedad/1292540405_850215.html
- Gillespie, L. K., Richards, T. N., Givens, E. M., & Smith, M. D. (2013). Framing deadly domestic violence: why the media's spin matters in newspaper coverage of femicide. *Violence against Women*, 19(2), 222–245. doi:10.1177/1077801213476457
- Hettrich, E. L., & O'Leary, K. D. (2007). Females' reasons for their physical aggression in dating relationships. *Journal of Interpersonal Violence*, 22(9), 1131–1143. doi:10.1177/0886260507303729
- Johnson, M. P. (2006). Conflict and control: gender symmetry and asymmetry in domestic violence. *Violence Against Women*, 12, 1003–1018. doi:10.1177/1077801206293328

- Johnson, M. P. (2010). Langhinrichsen-Rolling's confirmation of the feminist analysis of intimate partner violence: comment on "Controversies involving gender and intimate partner violence in the United States." *Sex Roles*, 62, 212–219. doi:10.1007/s11199-009-9697-2
- Karmen, A. (2012). *Crime victims: an introduction to victimology*. Recuperat de <https://books.google.com/books?hl=ca&lr=&id=bawKAAAAQBAJ&pgis=1>
- Kimmel, M. S. (2002). "Gender symmetry" in domestic violence: a substantive and methodological research review. *Violence Against Women*, 8(11), 1332–1363. doi:10.1177/107780102762478037
- Lassek, W. D., & Gaulin, S. J. C. (2009). Costs and benefits of fat-free muscle mass in men: relationship to mating success, dietary requirements, and native immunity. *Evolution and Human Behavior*, 30(Setembre de 2009), 322–328. doi:10.1016/j.evolhumbehav.2009.04.002
- Madriz, E. I. (1997). Images of criminals and victims: a study on women's fear and social control. *Gender and Society*, 11(3), 342–356. doi: 10.1177/089124397011003005
- McCombs, M. (2004). *Setting the agenda: mass media and public opinion*. Recuperat de <https://books.google.es/books?id=hMxrVxROkHEC&printsec=frontcover&hl=ca#v=onepage&q&f=false>
- Medeiros, R. A., & Straus, M. A. (2006). Risk factors for physical violence between dating partners: implications for gender-inclusive prevention and treatment of family violence. A J. Hamel & T. L. Nicholls (eds.), *Family interventions in domestic violence: a handbook of gender-inclusive theory and treatment* (p. 59–86). Recuperat de https://books.google.es/books?hl=ca&lr=&id=eXoPnQwEnmoC&oi=fnd&pg=PR9&dq=Family+Interventions+in+Domestic+Violence:+A+Handbook+of+Gender-Inclusive+Theory+and+Treatment&ots=qUuzreiOTy&sig=LxVcDHo4gqYsnlDjLCHkzjR11_M#v=onepage&q=Family%20Interventions%20in%20Domestic%20Violence%3A%20A%20Handbook%20of%20Gender-Inclusive%20Theory%20and%20Treatment&f=false

- Moffitt, T. E., Krueger, R. F., Caspi, A., & Fagan, J. (2000). Partner abuse and general crime: How are they the same? How are they different? *Criminology*, 38(1), 199–232. doi:10.1111/j.1745-9125.2000.tb00888.x
- Moraga García, M. A. (2008). Notas sobre la situación jurídica de la mujer en el Franquismo. *Feminismo/s: Revista Del Instituto de Investigación de Estudios de Género de La Universidad de Alicante*, 12, 229–252. Recuperat de <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3002230&info=resumen&idioma=SPA>
- O'Toole, L. L., & Schiffman, J. R. (1997). *Gender violence: interdisciplinary perspectives*. Recuperat de <https://books.google.com/books?hl=ca&lr=&id=ciMVCgAAQBAJ&pgis=1>
- Sarantakos, S. (2004). Deconstructing self-defense in wife-to-husband violence. *The Journal of Men's Studies*, 12(3), 277–296. doi:10.3149/jms.1203.277
- Straus, M. A. (1979). Measuring intrafamily conflict and violence: the conflict tactic scales. *Journal of Marriage and Family*, 41(1), 75-88. doi: 10.2307/351733
- Straus, M. A. (1990). The conflict tactics scales and its critics: an evaluation and new data on validity and reliability. A. A. Straus, R. J. Gelles (eds.) *Physical violence in American families: Risk factors and adaptations to violence in 8,145 families* (pp. 49–73). Recuperat de <http://pubpages.unh.edu/~mas2/CTS4.pdf>
- Straus, M. A. (2010). Thirty years of denying the evidence on gender symmetry in partner violence: implications for prevention and treatment. *Partner Abuse*, 1(3), 332–362. doi:10.1891/1946-6560.1.3.332
- Straus, M. A., Hamby, S. L., Boney-McCoy, S., & Sugarman, D. B. (1996). The revised conflict tactics scales (CTS2): Development and preliminary psychometric data. *Journal of Family Issues*, 17(3), 283–316. doi:10.1177/019251396017003001
- Vega, E. M., & O'Leary, K. D. (2007). Test-retest reliability of the revised conflict tactics scales (CTS2). *Journal of Family Violence*, 22, 703–708. doi:10.1007/s10896-007-9118-

Whitaker, D. J., Haileyesus, T., Swahn, M., & Saltzman, L. S. (2007). Differences in frequency of violence and reported injury between relationships with reciprocal and nonreciprocal intimate partner violence. *American Journal of Public Health, 97*(5), 941–947. doi:10.2105/AJPH.2005.079020

Winstok, Z. (2011). The paradigmatic cleavage on gender differences in partner violence perpetration and victimization. *Aggression and Violent Behavior, 16*(4), 303–311. doi:10.1016/j.avb.2011.04.004